

UZASADNIENIE

Część ogólna.

Służba Więzienna stanowi wyspecjalizowaną formację mundurową, której zasadniczym zadaniem jest realizacja (na zasadach określonych w Kodeksie karnym wykonawczym) zadań związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności. Aktualnie funkcjonowanie Służby Więziennej opiera się na przepisach ustawy z dnia 26 kwietnia 1996r. o Służbie Więziennej. Ustawa ta od dnia wejścia jej w życie (1 września 1996r.) do końca roku 2006 była nowelizowana 19 razy.

Obecnie doświadczenia funkcjonowania obowiązującej ustawy wyraźnie wskazują obszary, w których zostaną dokonane zmiany.

Ocena ponad 10 letniego okresu obowiązywania wskazanej wyżej ustawy – z jednej strony – uzasadniła oczywistą potrzebę dostosowania niektórych unormowań w niej zawartych nie tylko do realiów obecnej rzeczywistości, ale również do wymogów Konstytucji i prawa Unii Europejskiej. Z drugiej zaś strony, w ustawie pragmatycznej koniecznym okazało się uwzględnienie nowych rozwiązań ustawowych w innych dziedzinach, jak choćby w zakresie obowiązku składania przez funkcjonariuszy oświadczeń majątkowych.

Duży wpływ na proponowane rozwiązania wywarło także dotychczasowe orzecznictwo, w szczególności orzecznictwo sądów administracyjnych. Równocześnie pojawiła się konieczność zmiany szeregu przepisów dotyczących kwestii szczegółowych. Niektóre z nich wzbudzały zresztą zastrzeżenia i wątpliwości już od kilku lat (tytułem przykładu: dotychczasowy art. 49 ust. 3, zgodnie z którym każdej osobie podejmującej służbę i posiadającej wyższe wykształcenie nadawano od razu stopień młodszego chorążego).

Wreszcie praktyka wykazała nietrafność pewnych rozwiązań, które przed ich wprowadzeniem zdawały się dobrze rokować. Przykładem może tu być chociażby rozdział ustawy regulujący zasady prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, czy też przepisy dotyczące „przywracania do służby” funkcjonariuszy uprzednio z niej zwolnionych.

Pewną grupę przepisów, których zmianę zaproponowano, stanowią przepisy dotknięte wadami natury redakcyjnej, rzadziej logicznej. Ich zmiana nie będzie jednak tylko zabiegiem formalnym. Nieprecyzyjne lub wadliwe brzmienie szeregu z nich wywoływało wątpliwości, które prowadziły do nieprawidłowej albo rozbieżnej interpretacji, a w konsekwencji - do błędnego stosowania.

Doświadczenia ostatnich lat wyraźnie wskazują, że konieczne jest usprawnienie funkcjonowania Służby Więziennej, jako formacji w znacznym stopniu odpowiedzialnej za bezpieczeństwo i porządek publiczny. Obowiązek ten jest realizowany poprzez izolowanie i wychowanie przestępców stanowiących

zagrożenie dla normalnego funkcjonowania społeczeństwa państwa prawa.

Poszczególne przepisy przedmiotowego projektu ustawy mają zróżnicowany charakter. Niektóre z nich są, praktycznie rzecz ujmując, drobnymi korektami, których celem jest poprawność legislacyjna, inne mają charakter systemowy, statuując filozofię sprawniejszego i elastyczniejszego sposobu wykonywania kar .

W projektowanej ustawie wprowadza się równocześnie nową systematykę, która ma uczynić przedkładany akt prawny bardziej przejrzystym i spójnym. Poszczególne zagadnienia związane z organizacją SW oraz ze stosunkiem służbowym funkcjonariuszy zostały pogrupowane w wyodrębnione rozdziały, które w sposób kompleksowy regulują dany blok zagadnień. Pozwoliło to również zmniejszyć ilość upoważnień ustawowych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania nowej regulacji.

I tak zaproponowano następujący podział ustawy:

1) rozdział 1 – zadania Służby Więziennej, w którym określono:

- charakter Służby Więziennej,
- zadania Służby Więziennej,
- normy dotyczące współpracy ze Służbą Więzienną,
- sposób finansowania działalności Służby Więziennej.

2) rozdział 2 – organizacja Służby Więziennej, w którym określono:

- rodzaje jednostek organizacyjnych SW;
- współpracę jednostek organizacyjnych SW z partnerem prywatnym;
- zakres działania Dyrektora Generalnego SW;
- zakres działania dyrektora okręgowego SW;
- zakres działania dyrektora zk/aś;
- zakres działania komendanta ośrodka szkolenia SW i ośrodka doskonalenia kadr SW;

3) rozdział 3 – wyższe stanowiska kierownicze w Służbie Więziennej, w którym określono:

- rodzaje wyższych stanowisk kierowniczych w SW;
- sposób powołania i odwołania Dyrektora Generalnego SW;
- sposób mianowania i zwalniania osób zajmujących inne stanowiska kierownicze w SW;
- podległość służbową osób zajmujących wyższe stanowiska kierownicze w SW;

4) rozdział 4 – funkcjonariusze i pracownicy SW, w którym określono:

- kto pełni służbę i jest zatrudniony w jednostkach organizacyjnych SW;
- uprawnienia i obowiązki pracowników SW;

- przełożonych funkcjonariuszy i pracowników SW;
- dokumenty funkcjonariusza i pracownika SW;

5) rozdział 5 - zakres uprawnień funkcjonariuszy SW, w którym określono:

- środki przymusu bezpośredniego dopuszczone do użycia przez f-szy SW;
- zasady użycia broni palnej przez funkcjonariuszy SW;
- uprawnienia funkcjonariuszy SW;

6) rozdział 6 - przetwarzanie informacji i danych osobowych niezbędnych do wykonywania zadań przez Służbę Więzienną w którym określono sposób postępowania z danymi osobowymi przetwarzanymi przez Służbę Więzienną.

7) rozdział 7 – stosunek służbowy funkcjonariuszy, w którym określono:

- wymagania, jakie winna spełnić osoba ubiegająca się o przyjęcie do służby,
- procedurę poprzedzającą nawiązanie stosunku służbowego;
- formę nawiązania stosunku służbowego;
- cele służby przygotowawczej.

8) rozdział 8 – stanowiska, stopnie Służby Więziennej i uposażenie funkcjonariuszy, w którym określono:

- podział stanowisk służbowych i stopni Służby Więziennej na odpowiednie korpusy;
- wymagania niezbędne do zajmowania określonych stanowisk służbowych;
- wymagania niezbędne do awansu w stopniu Służby Więziennej;
- rodzaje szkoleń prowadzonych w Służbie Więziennej;
- zasady dotyczące otrzymywanego przez funkcjonariuszy uposażenia zasadniczego oraz dodatków do tego uposażenia.

9) rozdział 9 – zmiana warunków pełnienia służby, w którym określono nietypowe zmiany stosunku służbowego, tj.:

- przeniesienie funkcjonariusza do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Służby Więziennej;
- delegowanie funkcjonariusza do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Służby Więziennej;
- powierzanie funkcjonariuszowi obowiązków na innym stanowisku służbowym;
- przenoszenie funkcjonariusza do dyspozycji;
- oddelegowanie funkcjonariusza do pełnienia służby poza Służbą Więzienną w kraju lub za granicą;
- przenoszenie funkcjonariusza na niższe stanowisko służbowe;
- uprawnienia wyżej wymienionych funkcjonariuszy w zakresie otrzymywanego uposażenia oraz innych świadczeń i należności.

10) rozdział 10 – *opiniowanie funkcjonariuszy*, w którym określono szczegółowe zasady opiniowania funkcjonariusza

11) rozdział 11 – *zawieszenie funkcjonariusza w czynnościach służbowych*, w którym określono przesłanki do zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych i jego uprawnienia w zakresie wysokości otrzymywanego uposażenia.

12) rozdział 12 – *ustanie stosunku służbowego funkcjonariuszy*, w którym określono:

- obligatoryjne i fakultatywne przesłanki do zwolnienia funkcjonariusza ze służby;
- przesłanki do stwierdzenia wygaśnięcia stosunku służbowego;
- zasady zwrotu kosztów szkolenia przez zwalnianych funkcjonariuszy;
- świadczenia pieniężne związane z ustaniem stosunku służbowego;
- szczególne uprawnienia funkcjonariuszy-kobiet.

13) rozdział 13 – *zdrowie i bezpieczeństwo funkcjonariuszy w służbie*, w którym określono:

- zasady ustalania zdolności fizycznej i psychicznej do służby;
- zadania jednostek służby medycyny pracy Służby Więziennej;
- zasady ustalania predyspozycji funkcjonariuszy do zajmowania określonych stanowisk służbowych;
- kwestie związane z bezpieczeństwem i higieną służby;
- odszkodowania wypadkowe przysługujące funkcjonariuszom;
- inne świadczenia związane z ochroną zdrowia („urlop zdrowotny”, obóz kondycyjny, prawo do wyżywienia podczas pełnienia służby w określonych warunkach).

14) rozdział 14 – *czas służby funkcjonariuszy*, w którym określono normy i rozkład czasu służby, udzielanie czasu wolnego od służby i ekwiwalent pieniężny za wypracowane nadgodziny.

15) rozdział 15 – *urlopy i zwolnienia od zajęć służbowych funkcjonariuszy*, w którym określono rodzaj i wymiar urlopów przysługujących funkcjonariuszom, a także zasady ich udzielania oraz wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop.

16) rozdział 16 – *umundurowanie i wyposażenie polowe funkcjonariuszy*, którym określono uprawnienia mundurowe funkcjonariuszy i sposób ich realizacji.

17) rozdział 17 – *obowiązki i prawa funkcjonariuszy*, w którym określono między innymi:

- zasady opiniowania służbowego funkcjonariuszy;
- podejmowania zajęcia zarobkowego poza służbą;
- wykonywania odpłatnych czynności związanych z konwojowaniem i dozorowaniem osób pozbawionych wolności;
- zasady składania przez funkcjonariusza oświadczeń majątkowych i oświadczeń o podejmowaniu przez niego działań stanowiących represje z powodów politycznych, wymierzonych w opozycję demokratyczną;
- zasady przyznawania wyróżnień funkcjonariuszom.

18) rozdział 18 – *sprawy mieszkaniowe*, w którym określono prawo funkcjonariusza do zwrotnej pomocy finansowej na cele mieszkaniowe oraz zasady i tryb przyznawania lokali funkcyjnych.

19) rozdział 19 – *świadczenia funkcjonariuszy*, w którym określono rodzaje świadczeń pieniężnych i zasady ich przyznawania funkcjonariuszom, a także rodzaje i zasady przyznawania funkcjonariuszom świadczeń socjalnych.

20) rozdział 20 – *rozpatrywanie sporów o roszczenia funkcjonariuszy ze stosunku służbowego*, w którym określono:

- katalog spraw osobowych funkcjonariuszy i ich formę, w szczególności dokonano podziału spraw osobowych na sprawy administracyjne i sprawy wynikające z podległości służbowej, a także wskazano sposób dochodzenia roszczeń funkcjonariuszy wynikających ze stosunku służbowego;
- zasady ponownego nawiązania stosunku służbowego z funkcjonariuszami, których stosunek służbowy uprzednio ustał, a także zasady przyznawania odszkodowania za wadliwe zwolnienie ze służby;
- zasady przywracania stopni Służby Więziennej;
- zasady związane z przedawnieniem roszczeń funkcjonariuszy;
- prawo funkcjonariusza do otrzymywania odsetek ustawowych za nieterminową wypłatę uposażenia;
- zasady związane z dokonywaniem potrąceń z uposażenia funkcjonariuszy.

21) rozdział 21 – *odpowiedzialność dyscyplinarna funkcjonariuszy*, w którym określono procedurę dyscyplinarną wobec funkcjonariuszy.

22) rozdział 22 – *przepisy przejściowe i końcowe*, w którym określono między innymi:

- status prawny dotychczasowych dyrektorów okręgowych oraz Dyrektora Generalnego Służby Więziennej;
- wpływ przepisów projektowanej ustawy na niezakończone sprawy, prowadzone na podstawie przepisów dotychczas obowiązujących;
- zasady wykupu lokali mieszkalnych pozostających w trwałym zarządzie

Służby Więziennej;

- zasady zajmowania lokali pozostających w dyspozycji Służby Więziennej.

Część szczegółowa.

Ad. 1) Rozdział 1 projektu ustawy obejmuje podstawowe zadania Służby Więziennej. W art. 1 projektu wprowadzono nowe przepisy odnoszące się do nazwy formacji oraz dające podstawę prawną dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia znaku graficznego Służby Więziennej. W zmodyfikowanym art. 2 ustawy znalazł się katalog zadań realizowanych przez Służbę Więzienną uzupełniony o nowe pkt 7 i 9 odnoszące się do zadań służby realizowanych w ramach współpracy międzynarodowej. Katalog ten rozszerzono również o zadania związane z „prowadzeniem specjalistycznych oddziaływań terapeutycznych”, gdyż zadania te wynikają wprost z ustawy Kodeks Karny Wykonawczy (art. 96). Regulacja ta oddaje faktycznie realizowane w praktyce penitencjarnej przez wyspecjalizowany personel zadania.

W art. 3 projektu została zawarta ogólna norma odnosząca się do obowiązków organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego nakładające na te organy obowiązek współdziałania z jednostkami organizacyjnymi Służby Więziennej w zakresie i na zasadach określonych tą ustawą. Przepis art. 4, w którym określono podstawowe zasady związane z finansowaniem działalności Służby Więziennej.

Ad. 2.) Rozdział 2 projektu ustawy pt. „Organizacja Służby Więziennej” otwiera art. 5 gdzie określono rodzaje jednostek organizacyjnych Służby Więziennej z uwzględnieniem potencjalnych komórek organizacyjnych które mogą funkcjonować w niektórych z tych jednostek (w aś/zk oraz ośrodkach szkolenia SW oraz ośrodkach doskonalenia kadr SW).

W art. 6 projektu ustawy ustalono sposób naliczania etatów w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej.

W art. 7 znalazły się normy zgodnie z którymi część zadań realizowanych przez Służbę Więzienną w aś/zk będzie mogła być realizowana przez podmioty prywatne w drodze realizacji ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym lub w drodze umowy cywilnoprawnej.

W art. 8 projektu ustawy określono, iż Centralnym Zarządem Służby Więziennej kieruje Dyrektor Generalny Służby Więziennej, który jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy. Dyrektor ten podlega Ministrowi Sprawiedliwości.

W art. 9 projektu ustawy sformułowane zostały zadania, które należą do kompetencji Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. W ust. 2 określono jednocześnie kompetencje Dyrektora Generalnego Służby Więziennej do wydawania zarządzeń, instrukcji i wytycznych w celu realizacji jego ustawowych zadań.

W art. 10, 11 i 12 projektu ustawy przedstawiony został katalog zadań realizowanych odpowiednio przez Dyrektorów okręgowych Służby Więziennej, dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych oraz komendantów: Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej, ośrodka szkolenia Służby Więziennej oraz ośrodków doskonalenia kadr Służby Więziennej.

Art. 13 projektu ustawy określa dzień święta Służby Więziennej.

W art. 14 projektu ustawy znalazły się przepisy odnoszące się do możliwości nadania jednostkom organizacyjnym SW sztandaru wraz z upoważnieniem ustawowym dla Ministra Sprawiedliwości odnoszącym się do szczegółowych kwestii związanych z nadaniem sztandaru jednostkom organizacyjnym.

W art. 15 projektu znalazła się ogólna norma gwarancyjna, zapewniająca funkcjonariuszom SW otrzymanie wyposażenia niezbędnego do wykonywania czynności służbowych.

Ostatnim przepisem w rozdziale 2 jest upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia uzbrojenia Służby Więziennej.

Ad. 3) W rozdziale 3 projektu ustawy określono katalog wyższych stanowisk kierowniczych w Służbie Więziennej, a także tryb powoływania i odwoływania oraz mianowania i zwalniania z tych stanowisk. Rozdział określa również właściwych przełożonych osobowych osób piastujących wysokie stanowiska kierownicze w SW.

Ad. 4) W rozdziale 4 projektu „Funkcjonariusze i pracownicy” znalazły się przepisy regulujące podstawowe kwestię związane z personelem Służby Więziennej. Art. 23 określa kto może być zatrudniony w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej. W art. tym zawarto jednocześnie odesłanie do przepisów, które szczegółowo będą określać część uprawnień pracowników Służby Więziennej.

W art. 24 szczegółowo został określony status pracowników cywilnych Służby Więziennej. Projektodawcy zdecydowali, że pracownikowi wykonującemu zadania służbowe w stałym i bezpośrednim kontakcie z osobami pozbawionymi wolności przysługują wyjątkowe przywileje. Zaliczyć do nich trzeba dodatek do wynagrodzenia, który będzie wynosił od 30 do 50% wynagrodzenia pracownika oraz ochronę przewidzianą dla funkcjonariuszy publicznych, zgodnie z przepisami Kodeksu karnego.

Ponadto w ust. 3 art. 24 zawiera przepis zgodnie z którym pracownikowi będzie przysługiwał zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną, w sytuacji jeśli postępowanie karne, wszczęte przeciwko niemu w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych zostanie prawomocnie umorzone.

Art. 25 projektu ustawy zawiera upoważnienia ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy), zgodnie

z którymi zostaną określone rodzaje i wykaz stanowisk na których pracownicy wykonują obowiązki w stałym i bezpośrednim kontakcie z osobami pozbawionymi wolności, tryb przyznawania dodatków za pracę w stałym i bezpośrednim kontakcie z osobami pozbawionymi wolności, a także upoważnienie fakultatywne do określenia rodzajów i wykazu stanowisk, na których pracownicy są zatrudniani na zasadach określonych wg przepisów o pracownikach urzędów państwowych.

W art. 26 projektu ustawy określono przełożonych funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej.

Art. 27 odnosi się do zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy oraz zasad postępowania i zachowania funkcjonariuszy. W przepisie tym jednocześnie zostało zawarte upoważnienie dla Dyrektora Generalnego Służby Więziennej do określenia regulaminów pełnienia służby oraz postępowania i zachowania się funkcjonariuszy SW.

W art. 28 projektu ustawy znalazła się ogólna norma gwarancyjna, traktująca służbę funkcjonariusza jako pracę o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 29 projektu ustawy określa ograniczenia dla funkcjonariuszy i pracowników, odnoszące się do podejmowania przez nich działań mogących podważyć ich autorytet urzędowy lub działalności w której wykorzystuje się informacje o charakterze służbowym do celów pozasłużbowych. W przepisie tym jednocześnie znalazła się norma odnosząca się do zakazu utrzymywania przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej jakichkolwiek pozasłużbowych kontaktów z osobami pozbawionymi wolności, a także zobowiązująca ich do utrzymania w tajemnicy informacji o osobach pozbawionych wolności.

W art. 30 projektu ustawy znalazł się przepis, na mocy którego funkcjonariusze mogą się zrzeszać w organizacji związkowej.

W art. 31 projektu sformułowano normy odnoszące się do statusu funkcjonariuszy pełniących służbę w Służbie Więziennej w chwili ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny, a także odnoszące się do uprawnień funkcjonariuszy SW, przyznanych osobom, które na podstawie przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych odbywają ćwiczenia w jednostkach organizacyjnych SW.

Art. 32 projektu ustawy określa przepisy odnoszące się do odznaki „Za zasługi w pracy penitencjarnej”.

W art. 33 projektu ustawy określa dokumenty potwierdzające tożsamości funkcjonariusza i pracownika Służby Więziennej.

Ad. 5) W rozdziale 5 określono zakres uprawnień Służby Więziennej. Art. 34 ust. 1 szczegółowo wymienia uprawnienia funkcjonariuszy Służby Więziennej przysługujące im w trakcie wykonywania czynności służbowych, określając jednocześnie w pozostałych ustępach odstępstwa i modyfikacje przyjętego trybu działania, a także zawiera upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowego trybu realizacji przez funkcjonariuszy

Służby Więziennej działań, o których mowa w tym artykule.

W art. 35 projektu ustawy określony został katalog środków przymusu bezpośredniego, które mogą zostać użyte zarówno w stosunku do osób pozbawionych wolności, jak i osób „odwiedzających”, które poważnie zakłócają porządek w jednostce penitencjarnej.

W art. 36 projektu ustawy zostały umieszczone normy regulujące prawo użycia broni przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Przepis ten szczegółowo wymienia 8 sytuacji, w których funkcjonariusz Służby Więziennej ma prawo do użycia broni palnej (lub odpowiednio przeszkolonego psa służbowego, którego użycie jest równoznaczne z użyciem broni). Przepis ten został jedynie nieznacznie zmodyfikowany pod względem redakcyjnym w stosunku do jego odpowiednika znajdującego się w obecnie obowiązującej ustawie o Służbie Więziennej (rozszerzono prawo użycia broni przez funkcjonariuszy Służby Więziennej do wszystkich sytuacji związanych z udaremnieniem ucieczki osoby pozbawionej wolności w czasie jej konwojowania). W art. 37 znalazła się ogólna norma określająca „standardy” użycia środków przymusu bezpośredniego, broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Należy wskazać, że w projekcie ograniczono katalog środków przymusu bezpośredniego możliwych do zastosowania w stosunku do osób nie będących pozbawionymi wolności, a które przebywają na terenie jednostki penitencjarnej do: siły fizycznej, kajdanek lub prowadnic, siatki obojętnej, chemicznych środków obojętnych lub innych środków o podobnym działaniu, urządzeń olśniewających, środków do obojętniania przy pomocy ładunku elektrycznego, pałek służbowych, pocisków niepenetracyjnych, miotanych z broni palnej lub innych urządzeń. W katalogu tym znalazł się jeden nowy środek przymusu bezpośredniego, a mianowicie urządzenie służące do obojętniania przy pomocy ładunku elektrycznego. Wprowadzenie tego urządzenia wiąże się z wprowadzeniem go w ogóle do katalogu środków przymusu bezpośredniego będących na wyposażeniu Służby Więziennej. Środki te są bardzo skuteczne i wszechstronnie stosowane przez różne rodzaje służb. Powodują skuteczne i natychmiastowe obojętnienie osoby agresywnej, którą (jeśli będzie znała sztuki walki wręcz) nawet kilku funkcjonariuszy może mieć problem obojętnić. W przypadkach związanych z użyciem środków przymusu bezpośredniego w stosunku do osób nie będących pozbawionymi wolności, chodzi o wymuszenie na takiej osobie do poddania się np. czynnościom zatrzymania, kontroli czy sprawdzenia tożsamości. Niewykonalnym jest zatrzymanie osoby celem przekazania Policji bez zastosowania choćby siły fizycznej. Podobnie jest w przypadku konieczności usunięcia takiej osoby z terenu jednostki organizacyjnej. W niektórych przypadkach, w szczególności, nie poddania się dobrowolnemu wymienionym czynnościom, użycie środków przymusu bezpośredniego jest niezbędne i konieczne przy zachowaniu oczywiście procedury związanej z możliwością ich zastosowania tj. wezwania do odpowiedniego zachowania się i ostrzeżenia o możliwości użycia środka w razie niepodporządkowania się tym

czynnościom.

Art. 38 zawiera upoważnienie ustawowe do określenia przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia szczegółowych warunków stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni palnej lub psa służbowego. Z kolei w końcowym art. tego rozdziału (art. 39) znalazła się ogólna norma dotycząca zasad współdziałania Służby Więziennej z Policją, zawierająca w ust. 2 art. 33 upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do określenia trybu współdziałania Służby Więziennej z Policją.

Ad. 6) W rozdziale 6 projektu ustawy umieszczone zostały przepisy odnoszące się do przetwarzania informacji niezbędnych do wykonywania zadań przez Służbę Więzienną.

Proponowane przepisy art. 40-41 wypełniają lukę prawną dotyczącą zakresu gromadzenia, przetwarzania informacji i danych osobowych oraz zasad i trybu udzielania przez Służbę Więzienną informacji niezbędnych do realizacji zadań, o których mowa w art. 1 ust. 3 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej, w tym zwłaszcza o osobach obecnie lub w przeszłości pozbawionych wolności, a także o osobach, które w przyszłości będą odbywać karę pozbawienia wolności („orzeczenia oczekujące na wykonanie”). Regulacja przyjęta w art. 40 określa zakres merytoryczny projektowanej nowelizacji. Ponadto w ust. 3 art. 40 znalazło się upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości, zgodnie z którym zostanie określony tryb składania oraz wzór wniosku o udzielenie informacji o osobie pozbawionej wolności. Na podstawie art. 41 Dyrektor Generalny Służby Więziennej udostępnia Krajowemu Rejestrowi Karnemu w zakresie określonym ustawą o KRK.

Ad. 7) W rozdziale 7 projektu ustawy wyczerpująco określono wymogi stawiane kandydatom do służby w Służbie Więziennej oraz unormowano etapy postępowania kwalifikacyjnego, zmierzającego do nawiązania stosunku służbowego. W ten sposób obowiązki nakładane na kandydata do pełnienia służby w Służbie Więziennej zyskały rangę ustawową. Dodatkowo wyraźnie zapisano, iż kandydat ten musi poddać się między innymi procedurze sprawdzającej, określonej w przepisach o ochronie informacji niejawnych (procedura mająca na celu wydanie tzw. „poświadczenia bezpieczeństwa”), a także – jak się wydaje – niezbędnym rozmowom kwalifikacyjnym.

Ponadto wprowadzono nowe zasady związane z nawiązaniem stosunku służbowego. Odstąpiono od sposobu nawiązania stosunku służbowego poprzez fakt mianowania na określone stanowisko, wprowadzając instytucję aktu mianowania na okres służby przygotowawczej albo na stałe. Proponowane rozwiązanie wynika z orzecznictwa sądowego, które kwestionowało samoistne zwolnienie funkcjonariusza ze stanowiska służbowego bez jednoczesnego zwolnienia go ze służby. Trwałość stosunku służbowego wynikać bowiem powinna z oddzielnego aktu przyjęcia do służby, a nie z mianowania funkcjonariusza na

określone stanowisko służbowe, które zmienia się przecież w trakcie trwania stosunku służbowego.

Wprowadzono również zasadę, zgodnie z którą odmowa złożenia ślubowania skutkuje nienawiązaniem stosunku służbowego. Pozwoli to na pisemne stwierdzenie nienawiązania stosunku służbowego, które zastąpi dotychczas prowadzone postępowanie administracyjne, zmierzające do zwolnienia takiego funkcjonariusza ze służby. W proponowanym rozwiązaniu Służba Więzienna uniknie konieczności wypłaty uposażenia, czy też jakichkolwiek świadczeń pieniężnych, osobie, która formalnie została przyjęta do służby (otrzymała akt mianowania), a jednocześnie z powodu odmowy złożenia ślubowania nie podjęła jej faktycznie. Wydaje się więc, że w takim przypadku stosunek służbowy nie został nawiązany, a więc wystarczające jest jedynie pisemne stwierdzenie tego faktu.

Ad. 8) W rozdziale 8 projektu ustawy zostały uregulowane typowe sytuacje zmiany stosunku służbowego, związane z mianowaniem funkcjonariuszy na określone stanowiska służbowe, a także z nadawaniem im stopni Służby Więziennej oraz - w konsekwencji - przysługujące im uposażenie zasadnicze i dodatki do tego uposażenia. Określono zatem wymagania zarówno w zakresie wykształcenia ogólnego, jak i kwalifikacji zawodowych uprawniających do zajmowania poszczególnych stanowisk służbowych. Wskazano rodzaje szkolenia, jakie obowiązany jest ukończyć funkcjonariusz, by zostać mianowanym na wyższe stanowisko służbowe.

Dokonano podziału stanowisk na poszczególne korpusy, przypisując im konieczność spełnienia określonych przesłanek. W zakresie nadawania stopni Służby Więziennej pozostawiono dotychczasowe rozwiązania, uznając że sprawdziły się one w praktyce.

Podobnie uczyniono z rozwiązaniami dotyczącymi uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy oraz katalogu i zasad przyznawania dodatków do uposażenia. Uporządkowano natomiast kwestie związane z wypłatą funkcjonariuszom tego uposażenia. Dotychczasowy brak unormowania sytuacji, w której pierwszy dzień miesiąca jest dniem wolnym od pracy i – związana z tym – praktyka wypłacania uposażenia w dniu poprzedzającym dzień wolny, sprawiała, że z punktu widzenia przepisów podatkowych funkcjonariusz uzyskiwał dwa uposażenia w jednym miesiącu. To z kolei powodowało nieprawidłowości w naliczaniu kosztów uzyskania przychodu. Zgodnie bowiem z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, koszt uzyskania przychodu z tytułu stosunku służbowego jest limitowany miesięcznie. Przepis ten w praktyce uniemożliwia zastosowanie kosztu uzyskania przychodu przy naliczaniu uposażenia wypłacanego w dniu poprzedzającym pierwszy dzień miesiąca wolny od pracy, gdyż koszt ten został już uwzględniony w uposażeniu wypłaconym pierwszego dnia danego miesiąca. Sytuacja taka była w sposób oczywisty niekorzystna dla funkcjonariusza, gdyż „sztucznie” zwiększała podstawę

opodatkowania, co wpływało na zmniejszenie wysokości uposażenia netto. Dodatkowo wyeliminowano dotychczasową lukę prawną, wprowadzając regulację odnoszącą się do wypłaty uposażenia w formie tzw. bezgotówkowej (przelew na rachunek bankowy funkcjonariusza).

W projekcie zachowano dotychczasowe unormowania, odnoszące się do określania tzw. wysługi lat. Zgodnie z brzmieniem ustawy, przy ustalaniu wysokości dodatku za wysługę lat funkcjonariusza będzie się brało pod uwagę jedynie okresy zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej w pełnym wymiarze czasu pracy oraz okres zasadniczej służby wojskowej. Wprowadzenie odmiennej regulacji skutkowałoby bowiem koniecznością ponownego ustalania stażu służby dla wszystkich funkcjonariuszy i – co oczywiste – skutkowałoby dodatkowym, znacznym obciążeniem dla budżetu państwa.

Ad. 9) W rozdziale 9 projektu ustawy określono nietypowe zmiany stosunku służbowego oraz przysługujące z tytułu tych zmian prawo do uposażenia zasadniczego oraz innych świadczeń i należności pieniężnych. Co do zasady pozostawiono dotychczasowe rozwiązania, jako rozwiązania sprawdzone w praktyce. Dokonano jednakże pewnego uporządkowania tych spraw, poprzez między innymi:

- jednoznaczne wskazanie przełożonych uprawnionych do dokonywania zmian stosunku służbowego w tym zakresie,

- ograniczenie możliwości przenoszenia albo delegowania do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej: kobiety w ciąży, funkcjonariusza samodzielnie sprawującego opiekę nad dzieckiem do lat 14 oraz funkcjonariusza samodzielnie sprawującego opiekę nad dzieckiem, bez względu na jego wiek, jeżeli stało się ono niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy przed osiągnięciem 18 lat życia lub 25 lat życia w przypadku dziecka uczęszczającego do szkoły i dostosowanie tych regulacji do obowiązujących przepisów unijnych (tzw. godzenie obowiązków zawodowych z rodzinnymi),

- rozszerzenie katalogu możliwości oddelegowania funkcjonariusza do pełnienia służby poza jednostkami organizacyjnymi Służby Więziennej poprzez oddelegowanie do pełnienia służby także poza granicami kraju, co jest konsekwencją między innymi możliwości uczestnictwa funkcjonariuszy w kontyngentach międzynarodowych,

- wyraźne zapisanie, iż powierzenie funkcjonariuszowi pełnienia obowiązków służbowych na innym stanowisku może nastąpić wyłącznie w tej samej jednostce organizacyjnej, a nie – jak przyjmowano dotychczas – w tej samej miejscowości; w tej samej miejscowości znajdować się może bowiem kilka jednostek penitencjarnych, zaś instytucja „powierzenia pełnienia obowiązków” służyć powinna zapewnieniu ciągłości służby w tej samej jednostce organizacyjnej; przenoszenie funkcjonariuszy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi następuje przecież –

zgodnie z przepisami ustawowymi – w drodze delegowania albo przeniesienia do pełnienia służby,

- wprowadzenie instytucji „czasowego pełnienia obowiązków służbowych na stanowisku obsadzonym przez funkcjonariusza, który czasowo nie może pełnić swoich obowiązków”, tj. instytucji na wzór umowy zastępstwa z Kodeksu pracy; realizacja propozycji umożliwi obsadzanie wolnych stanowisk na czas określony, ale nieograniczony przepisami ustawowymi (np. przez cezurę czasową 12-miesięczną – tak, jak przy powierzeniu obowiązków); warunkiem stosowania tej instytucji będzie, podobnie jak w przypadku przepisów prawa pracy, czasowa niezdolność zastępowanego funkcjonariusza do pełnienia służby na stanowisku, które zostanie czasowo objęte przez zastępującego funkcjonariusza,

- wprowadzenie instytucji pozostawania w dyspozycji określonego przełożonego; instytucja ta będzie miała zastosowanie jedynie w przypadku Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, dyrektorów okręgowych i dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych – wyżej wymienieni funkcjonariusze będą mogli pozostawać w dyspozycji przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, po którym następować będzie ich mianowanie na inne stanowisko służbowe lub zwolnienie ze służby; ponadto instytucja pozostawania w dyspozycji będzie stosowana w przypadku oddelegowania funkcjonariusza do pełnienia zadań służbowych poza Służbą Więzienną oraz w przypadku zwolnienia funkcjonariusza z obowiązku wykonywania zadań służbowych, udzielonego na zasadach określonych w przepisach związkowych; w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz zachowuje wszelkie uprawnienia płacowe wraz z prawem do ich wzrostu. Jest to instytucja analogiczna do obowiązującego w dotychczasowych przepisach: pozostawania bez przydziału służbowego.

Ad. 10) W rozdziale 10 projektu ustawy wprowadzono normy prawne odnoszące się do instytucji opiniowania funkcjonariuszy. W tym miejscu podać należy, iż w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym, treść przepisów określających zasady opiniowania służbowego funkcjonariuszy uległa znacznemu poszerzeniu. W rozdziale 5, przede wszystkim:

- wskazano cele, którym opiniowanie ma służyć,
- określono przełożonych właściwych w tych sprawach,
- unormowano tryby wnoszenia opinii służbowych.

Ad. 11) W rozdziale 11 projektu ustawy określono przesłanki do zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych i jego uprawnienia w zakresie wysokości otrzymywanego uposażenia. Wprowadzone zmiany dokonane zostały wzorem innych służb mundurowych. Mają one na celu doprecyzowanie przepisów określających zasady zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariuszy SW, w przypadku zastosowania wobec nich tymczasowego aresztowania lub wszczęcia przeciwko nim postępowania karnego. Celowym wydaje się bowiem

wyraźne zastrzeżenie, iż zawieszenie w czynnościach służbowych powinno trwać przez cały okres trwania aresztu tymczasowego (stąd też możliwość jego przedłużenia do czasu zakończenia postępowania karnego, nie dłużej jednak niż przez czas 12 miesięcy). Zawieszenie powinno wynikać z dobra prowadzonego postępowania lub dobra służby. Dlatego też obligatoryjne zawieszenie w czynnościach służbowych następować powinno w przypadku przestępstw tzw. „umyślnych”, zaś fakultatywne zawieszenie w przypadku przestępstw tzw. „nieumyślnych” i naruszenia przepisów dyscyplinarnych.

Ad. 12) W rozdziale 12 projektu ustawy znacznej „przebudowie” uległy przepisy odnoszące się do kwestii obligatoryjnego i fakultatywnego rozwiązania stosunku służbowego, a także stwierdzenia jego wygaśnięcia. Przechodząc do omówienia zmian w obszarze przesłanek warunkujących obligatoryjne zwolnienie funkcjonariusza, podać trzeba, iż uległy one znacznemu zawężeniu. Uznano bowiem, że większość z nich powinna stanowić podstawę do stwierdzenia wygaśnięcia stosunku służbowego, a nie jego rozwiązania. Skoro bowiem większość dotychczasowych przesłanek obligatoryjnego zwolnienia ze służby wynika z uprzednio podjętych prawomocnych rozstrzygnięć przez organy niezależne od Służby Więziennej, to brak jest uzasadnienia do prowadzenia postępowania administracyjnego zmierzającego jedynie do potwierdzenia faktu już rozstrzygniętego przez inne organy (np. przez sąd karny, czy komisję lekarską). Podobnie też sytuacja wygląda z obligatoryjną przesłanką, jaką jest orzeczenie o wymierzeniu kary dyscyplinarnej w postaci wydalenia ze służby. Orzeczenie takie podlega ocenie niezależnego organu, jakim jest sąd administracyjny i nie ma potrzeby, w razie niezakwestionowania takiego orzeczenia przez ten sąd, prowadzenia ponownego postępowania zmierzającego do osiągnięcia takiego samego celu – czyli wydalenia funkcjonariusza ze służby. Wydaje się więc, że organy Służby Więziennej powinny jedynie poprzestawać na stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego w wyżej wymienionych sprawach.

Dotychczasowe wyroki zapadłe przed sądami administracyjnymi wskazują, że osoby całkowicie niezdolne do służby, czy też skazane wyrokami sądów, i tak w dalszym ciągu pozostają w stosunku służbowym, albowiem decyzje o ich zwolnieniu ze służby obarczone były błędami, i to najczęściej błędami formalnymi.

Nowe zasady mają więc na celu realizację rozstrzygnięć podjętych w innym, prawomocnie zakończonym postępowaniu, bez konieczności prowadzenia skomplikowanych postępowań administracyjnych, które i tak przecież nie mogą mieć waloru rozstrzygającego, a jedynie potwierdzający. Oczywiście, mając na względzie ochronę interesów funkcjonariusza, w rozdziale 15 przewidziano konsekwencje uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia wydanego przez organ spoza Służby Więziennej i – w efekcie – ponowne nawiązanie z tym funkcjonariuszem stosunku służbowego.

Niezależnie od powyższego katalog przesłanek warunkujących ustanie

stosunku służbowego, ze względów praktycznych, poszerzono o:

- nieobecność w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania,
- skazanie prawomocnym wyrokiem sądu na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych,
- prawomocną odmowę wydania poświadczenia bezpieczeństwa osobowego w rozumieniu przepisów o ochronie informacji niejawnych;
- upływ 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby (przesłanka pragmatyczna, w praktyce często zdarzało się, że funkcjonariusze przedłużali zwolnienia lekarskie, by w ten sposób uniknąć zwolnienia ze służby; takie postępowanie godziło wprost w bezpieczeństwo jednostek penitencjarnych, gdyż stanowisko zajmowane przez „chorującego” funkcjonariusza nie mogło być obsadzone na stałe przez inną osobę),
- upływ 12 miesięcznego okresu zawieszenia w czynnościach służbowych,
- dwukrotne nieusprawiedliwione nie stawienie się na badanie lub obserwację w zakładzie opieki zdrowotnej, chyba że skierowanie do komisji nastąpiło na prośbę funkcjonariusza (przesłanka wynikająca z pragmatyki służbowej, uzasadnienie jak wyżej – funkcjonariusze celowo unikali stawiennictwa na badania, by w ten sposób uniknąć zwolnienia ze służby),
- porzucenie służby przez funkcjonariusza (przyjęto, iż przez porzucenie służby należy rozumieć nieusprawiedliwioną nieobecność funkcjonariusza trwającą ponad 10 dni kalendarzowych).

Istotnej zmiany dokonano również w redakcji dotychczasowej przesłanki do fakultatywnego zwolnienia ze służby w związku z nabyciem uprawnień emerytalnych.

W miejsce dotychczasowego określenia, że funkcjonariusz może być zwolniony ze służby z powodu osiągnięcia 30 letniej wysługi emerytalnej, wprowadzono zasadę, że zwolnienie takie może nastąpić w przypadku osiągnięcia 25 letniego stażu służby w Służbie Więziennej.

W rozdziale 12 określono ponadto prawo funkcjonariusza do otrzymania odprawy, w związku z ustaniem jego stosunku służbowego. Prawo do otrzymania odprawy ograniczono jedynie do funkcjonariuszy w służbie stałej. Wysokość tej odprawy jest równa dotychczas obowiązującej. Wprowadzono też zasadę, zgodnie z którą w razie śmierci funkcjonariusza w związku z wykonywaniem przez niego obowiązków służbowych, pozostała po nim rodzina otrzymuje maksymalną (tj. równą 6 miesięcznemu uposażeniu) odprawę pośmiertną.

Rozszerzono także katalog funkcjonariuszy uprawnionych do otrzymywania tzw. świadczenia rocznego w związku z ustaniem stosunku służbowego o funkcjonariuszy zwolnionych ze służby w związku z likwidacją jednostki organizacyjnej Służby Więziennej i zwolnionych na własną prośbę, jeśli jednocześnie nabyli prawo do pełnej wysługi emerytalnej.

Ad. 13) W rozdziale 13 projektu ustawy określono zagadnienia związane ze zdrowiem i bezpieczeństwem funkcjonariuszy w służbie. Przede wszystkim w rozdziale tym zawarto dotychczasowe przepisy o zdolności fizycznej i psychicznej do służby, a także zasady kierowania funkcjonariuszy do komisji lekarskiej. W szczególności przewidziano możliwość kierowania z urzędu funkcjonariusza do komisji lekarskiej w przypadku, gdy jego nieobecność w służbie przekracza pewien okres, wraz z nałożeniem na niego ustawowego obowiązku poddania się określonym badaniom. Brak takiej regulacji powodował bowiem unikanie przez funkcjonariuszy skierowanych na komisję lekarską poddania się badaniom. Z drugiej zaś strony - zgodnie z wytycznymi Centralnej Komisji Lekarskiej MSWiA - obowiązek poddania się badaniom winien wynikać z pragmatyki służbowej, albowiem jest to polecenie służbowe. Wspomnieć również można, iż analogiczne rozwiązania zostały przyjęte w innych służbach mundurowych.

Ustawowo uregulowano pewne szczegółowe rozwiązania dotyczące zagadnień związanych ze służbą medycyny pracy. Wskazano więc, że zadania z tego zakresu wykonują jednostki służby medycyny pracy Służby Więziennej, które wyposażono w pewne kompetencje zmierzające do zagwarantowania ochrony zdrowia funkcjonariuszy. By uniknąć zdarzeń nadzwyczajnych, które miały miejsce w ostatnich czasach, jednostki medycyny pracy będą mogły zarówno kierować funkcjonariusza do komisji lekarskiej, jak i samodzielnie lub też na polecenie przełożonego „odsuwać” funkcjonariusza od wykonywania określonych czynności służbowych (w szczególności czynności służbowych wykonywanych z bronią palną).

W celu ochrony i poprawy kondycji fizycznej i psychicznej funkcjonariuszy, wykonujących częstokroć skomplikowane i stresogenne zadania służbowe, wprowadzono regulacje dotyczące obozów kondycyjnych (kwestia ta była dotychczas regulowana w aktach niższego rzędu).

Określono również odpowiedzialność przełożonych za stan bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy. Z problematyką bezpieczeństwa i higieny pracy nierozdzielnie związana jest także tematyka odszkodowań za uszczerbek na zdrowiu lub szkodę poniesioną w służbie. Nadmienić trzeba, iż problematyka ta dotychczas nie była uregulowana w ustawie pragmatycznej. Dlatego też w projekcie ustawy zdefiniowano pojęcie wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby, a także określono wysokość przysługującego odszkodowania.

Ad. 14) W rozdziale 14 projektu ustawy określono zagadnienia związane z czasem służby funkcjonariuszy. W Służbie Więziennej zagadnienia te regulowane były dotychczas w przepisach wykonawczych, zaś na wadliwość takiej konstrukcji prawnej niejednokrotnie zwracał uwagę między innymi Rzecznik Praw Obywatelskich.

Dlatego w projekcie ustawy zdefiniowano czas służby funkcjonariusza, podając że jest on czasem, w którym funkcjonariusz pozostaje w dyspozycji

przełożonego w jednostce organizacyjnej Służby Więziennej lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania zadań służbowych, w tym również związanych z uczestnictwem w szkoleniu lub doskonaleniu zawodowym.

W ustawie dodano normy prawne określające tzw. normatyw czasu pełnienia służby, rozkłady czasu służby, a także prawo funkcjonariusza do czasu wolnego od służby oraz ekwiwalentu pieniężnego za pełnienie służby ponad ustawowy wymiar (tzw. „nadgodziny”).

Określono ponadto przesłanki umożliwiające przedłużenie czasu służby funkcjonariusza ponad normę i sposób udzielania czasu wolnego za tak pełnioną służbę.

Ad. 15) W rozdziale 15 projektu ustawy określono zagadnienia związane z urlopami i zwolnieniami funkcjonariuszy od zajęć służbowych. Poza regulacjami zawartymi w dotychczasowej ustawie o Służbie Więziennej, wprowadzono szereg norm umieszczonych w rozporządzeniu wykonawczym.

Jednocześnie, uznając że dotychczasowe rozwiązania w regulowanym zakresie sprawdziły się w praktyce, dodano szereg przepisów porządkujących, mających wpływ na prawidłowość realizowanej polityki urlopowej w Służbie Więziennej. I tak, tytułem przykładu:

- wprowadzono wyraźne zastrzeżenie, zgodnie z którym funkcjonariuszowi zwalnianemu ze służby wypłaca się ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe lub dodatkowe, jedynie za czas nie dłuższy niż ostatnie 3 lata kalendarzowe. Podobne uregulowania zawarte zostały w ustawach pragmatycznych innych służb mundurowych (na przykład ustawa o Policji);

- nałożono na funkcjonariusza obowiązek wykorzystania urlopu wypoczynkowego w okresie od złożenia pisemnego zgłoszenia wystąpienia ze służby do dnia zwolnienia;

- mając na względzie wykorzystywaną przez funkcjonariuszy praktykę okresowego zwalniania się z obowiązku pełnienia służby poprzez rozpoczynanie różnego rodzaju szkół i kursów (w szczególności szkół pomaturalnych, studiów podyplomowych, ale także aplikacji prawniczych, z zasad organizacji których wynika obowiązek uczestnictwa w zajęciach przez określony czas w tygodniu pracy i to przez okres kilku lat), zdecydowano się zawrzeć w projekcie ustawy wyraźne ograniczenia, określające prawo do urlopu szkolnego jedynie dla tych funkcjonariuszy, którzy uprzednio uzyskali zgodę właściwego przełożonego na doksztalcanie.

Ponadto określono sposób ustalania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop, poprzez wskazanie, że za każdy dzień niewykorzystanego przez funkcjonariusza urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego, wypłaca się mu 1/21 miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Ad. 16) W rozdziale 16 projektu ustawy zawarto przepisy regulujące problematykę mundurową. Podać należy, że przepisy te stanowią w zasadzie powtórzenie dotychczas obowiązujących uregulowań, zaś obecnie dodano jedynie normy prawne określające sposób realizacji uprawnień mundurowych i doprecyzowano tematycznie treść upoważnień ustawowych dla Ministra Sprawiedliwości do wydania aktów prawnych regulujących materię tzw. „przepisów mundurowych”.

Ad. 17) Niezwykle istotnymi wydają się być nowe regulacje ujęte w rozdziale 17, odnoszącym się do obowiązków funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Wprowadzono nową regulację, wzorem pragmatyki urzędniczej, odnoszącą się do kwestii nepotyzmu. Zgodnie z projektem małżonkowie, osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz osoby pozostające ze sobą we wspólnym pożyciu nie będą mogły pełnić służby lub być zatrudnione w tej samej jednostce organizacyjnej, jeżeli powstałby między nimi stosunek bezpośredniej podległości służbowej.

Znacznemu poszerzeniu uległa również treść przepisów podejmowania przez funkcjonariuszy zajęć zarobkowych poza służbą. W projekcie ustawy wyraźnie zapisano, iż zgodę na wykonywanie takiego zajęcia można uzyskać wyłącznie, jeśli zajęcie zarobkowe:

- nie zakłóca wykonywania przez funkcjonariusza obowiązków służbowych w zakresie zadań Służby Więziennej określonych w ustawie,
- nie narusza prestiżu służby,
- nie podważa zaufania do bezstronności funkcjonariusza.

W ustawie dodatkowo umieszczono normy prawne odnoszące się do instytucji cofnięcia przyznanego zezwolenia na wykonywanie zajęcia zarobkowego poza służbą i jednoznacznego i bezwarunkowego zakazu jego wykonywania przez kierowników jednostek organizacyjnych (osoby te, ze względu na charakter pełnionych funkcji, mogłyby jedynie wykonywać działalność naukową, dydaktyczną i badawczą).

Dodatkowo, mając na względzie dziesięcioletnią praktykę stosowania ustawy pragmatycznej, obowiązki nałożone na funkcjonariuszy zostały poszerzone o obowiązek powiadomienia właściwego przełożonego o każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania. Obowiązek ten wynika wprost z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej. Dyrektor zakładu karnego czy też aresztu śledczego po prostu musi wiedzieć, gdzie zamieszkuje podległy mu funkcjonariusz, którego obecność może okazać się niezbędna na przykład w przypadku buntu, czy innego zbiorowego wystąpienia osadzonych.

W projekcie ustawy zachowuje się dotychczas obowiązującą normę prawną, zgodnie z którą funkcjonariuszowi przysługiwać będzie zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną, jeżeli postępowanie karne, wszczęte przeciwko niemu o

przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych, zostanie prawomocnie umorzone albo zakończone wyrokiem uniewinniającym (podobna regulacja obowiązuje na przykład w Straży Granicznej). Już z samego charakteru służby wynika bowiem, że funkcjonariusz jest szczególnie narażony na występowanie przed właściwymi organami w charakterze podejrzanego bądź oskarżonego. Osoby pozbawione wolności, działając niejednokrotnie wyłącznie w charakterze nieuprawnionego odwetu, formułują pod adresem funkcjonariuszy różnego rodzaju bezpodstawne zarzuty, których rozstrzygnięcie poddane zostaje ocenie organów postępowania karnego. Z praktyki wynika, że tylko znikoma ilość postępowań karnych kończy się skazaniem funkcjonariusza. Dlatego też za uzasadnione uznano zapewnienie funkcjonariuszom zwrotu kosztów poniesionych na ochronę prawną przed sądami karnymi.

Ad. 18) Rozwiązania zaproponowane w rozdziale 18 projektu ustawy („Sprawy mieszkaniowe”) obejmują przede wszystkim rezygnację z dotychczasowego zapisu, zgodnie z którym funkcjonariuszowi w służbie stałej przysługiwało prawo do lokalu mieszkalnego, gdyż Służba Więzienna nie dysponuje dostatecznym zasobem lokali w dyspozycji do realizacji prawa na zasadzie przydziału lokalu mieszkalnego. Realizacja tego prawa następowała w praktyce poprzez przyznawanie świadczenia zastępczego, w postaci bezzwrotnej pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego. Mając jednak na względzie permanentne niedofinansowanie Służby Więziennej w zakresie spraw mieszkaniowych (potrzeby i zaległości w wypłacie pomocy finansowej wynosiły na dzień 31 grudnia 2006 r. blisko 20 mln zł) zdecydowano się na zmianę formy wypłacania tego świadczenia.

I tak, w projekcie ustawy przewidziano, iż funkcjonariuszowi w służbie stałej, na jego pisemny wniosek, może być przyznana pomoc finansowa na zaspokojenie jego potrzeb mieszkaniowych, ale pomoc mająca formę zwrotnej, nieoprocentowanej pożyczki. Pożyczka ta, obliczona zgodnie z treścią projektowanych regulacji, wynosić będzie mogła maksymalnie ok. 100 000 zł, co – przy uwzględnieniu wkładu własnego funkcjonariusza – powinno w zupełności okazać się wystarczające do zakupu lokalu mieszkalnego lub budowy domu.

Co istotne, projekt ustawy, w odróżnieniu od przepisów dotychczas obowiązujących odchodzi od obowiązku zakupu mieszkania lub budowy domu w miejscowości pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej. Skoro funkcjonariusz otrzymywać ma zwrotną pomoc finansową, a nie lokal mieszkalny, to za nieuzasadnione uznano dalsze ograniczanie jego swobód życiowych, poprzez zawężanie możliwości realizowania inwestycji mieszkaniowych jedynie w ściśle określonym i narzuconym miejscu. Tym bardziej, że dotychczas stosowane definiowanie terminu „miejscowości pobliskiej” budziło poważne kontrowersje.

W projekcie ustawy określono również sytuacje, w których udzielona pożyczka lub jej niewykorzystana część podlegać będzie natychmiastowemu

zwrotowi i to zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi. Nie można bowiem dopuścić do sytuacji, w której funkcjonariusz pożyczkę otrzymaną na ściśle określony cel przeznaczy np. na zakup dóbr konsumpcyjnych, lub też po otrzymaniu stosunkowo wysokiej kwoty zdecyduje się na odejście ze służby. Projektodawca – mając na względzie interes funkcjonariusza – przewidział jednak, że zwrot pożyczki może nastąpić w ratach, jeżeli wykaże on, że jednorazowy zwrot pożyczki uniemożliwi zaspokojenie jego podstawowych potrzeb życiowych.

Wraz z wprowadzeniem nowych zasad wypłaty pomocy finansowej na cele mieszkaniowe i zmianą jej maksymalnej wysokości, proponuje się likwidację wszelkich równoważników pieniężnych, tj.:

- równoważnika z tytułu braku mieszkania;
- równoważnika za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego.

Zdaniem projektodawcy równoważniki te powinny zostać zlikwidowane, zaś pochodzące z tego tytułu oszczędności (ok. 30 mln zł rocznie), przeznaczone na pomoc finansową, realizowaną w nowej formie.

Zaproponowane w rozdziale 13 projektu ustawy rozwiązania dotyczą także regulacji odnoszących się do samych lokali mieszkalnych. Obecnie funkcjonujące dwie formy zamieszkiwania przez funkcjonariuszy w lokalach w dyspozycji Służby Więziennej (tj. na podstawie decyzji o przydziale lokalu mieszkalnego na czas nieoznaczony lub na podstawie decyzji o przydziale kwatery tymczasowej na czas służby), zostaną zastąpione jedną formą – decyzją o przydziale lokalu funkcyjnego. Funkcjonariusz zajmujący lokal funkcyjny, ponosić będzie pełną odpłatność za jego używanie. Według przedłożonej propozycji, Służba Więzienna posiadałaby więc jedynie lokale funkcyjne przeznaczone dla funkcjonariuszy przeniesionych z urzędu do pełnienia służby w innej miejscowości, na czas pełnienia tej służby i funkcjonariuszy legitymujących się określonymi kwalifikacjami, szczególnie przydatnymi dla Służby Więziennej.

Ponadto Służba Więzienna planuje radykalne zmniejszenie zasobu lokali pozostających w jej trwałym zarządzie. Na dzień 1 września 2006 r. więziennictwo posiadało 373 lokale w trwałym zarządzie. W najbliższym czasie – zgodnie z informacjami uzyskanymi w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej - w trwałym zarządzie Służby Więziennej będzie się znajdować 150 lokali, które będą mogły zostać przeznaczone – w myśl przedstawionej w projekcie ustawy koncepcji – na lokale funkcyjne. Dyrektor Generalny Służby Więziennej, jako upoważniony organ, będzie sprawował funkcję kontrolną nie tylko nad istniejącym zasobem lokali funkcyjnych, ale również nad czynnościami związanymi z ewentualnym wynajęciem tych lokali na wolnym rynku. W całkowitej zgodności z powyższą koncepcją pozostaje również przepis, zgodnie z którym Dyrektor Generalny Służby Więziennej będzie jedynym organem uprawnionym do wyrażenia zgody na przydzielenie lokalu funkcyjnego funkcjonariuszowi, który zajmuje ważne dla służby stanowisko, lub legitymuje się określonymi kwalifikacjami, szczególnie przydatnymi dla służby. W ten sposób uniknie się potencjalnej możliwości dowolnego i uznaniowego

przyznawania lokali funkcyjnych funkcjonariuszom przez inne organy kierownicze Służby Więziennej, na przykład dyrektorów okręgowych, czy nawet dyrektorów jednostek podstawowych więziennictwa (zakładów karnych i aresztów śledczych).

Jednocześnie w odniesieniu do funkcjonariuszy delegowanych do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości, projektodawca przewidział możliwość otrzymania przez nich lokalu funkcyjnego, wskazując jednocześnie, że koszt użytkowania takiego lokalu pokrywa się ze środków finansowych jednostki, do której funkcjonariusz został delegowany.

Lokale pozostające w dyspozycji i nie przeznaczone na lokale funkcyjne, pozostawałyby w posiadaniu dotychczasowych lokatorów, zaś Dyrektor Generalny Służby Więziennej – sukcesywnie – zrzekał się trwałego zarządu nad nimi. Prowadząc taką „politykę mieszkaniową” Służba Więzienna docelowo wyzbędzie się innych lokali mieszkalnych niż lokale funkcyjne, zaś zamieszkujący je funkcjonariusze, emeryci i renciści Służby Więziennej utrzymają prawo do zamieszkiwania w nich, wraz z prawem nabycia ich na preferencyjnych, określonych w przepisach odrębnych, zasadach.

Ad. 19) W rozdziale 19 projektu ustawy określono rodzaje świadczeń pieniężnych i zasady ich przyznawania funkcjonariuszom, a także rodzaje i zasady przyznawania funkcjonariuszom świadczeń socjalnych. Podać należy, że przepisy te stanowią w zasadzie powtórzenie dotychczas obowiązujących uregulowań.

Rozszerzeniu uległy jedynie przepisy związane z nagrodami rocznymi. Dotychczas sprawa ta regulowana była w akcie wykonawczym. Mając na względzie wymogi konstytucyjne zdecydowano się recypować te – sprawdzone *nota bene* w praktyce – rozwiązania do ustawy pragmatycznej. Podobnie rzecz się ma w przypadku katalogu świadczeń socjalnych.

W nowy sposób unormowano jedynie zasady wypłaty zasiłku pogrzebowego funkcjonariuszowi, któremu zmarł członek rodziny. Przyjęta redakcja przepisu podyktowana została oczywistą potrzebą zrównania uprawnień wszystkich funkcjonariuszy do wypłaty przedmiotowego świadczenia. Dotychczas bowiem wysokość otrzymywanego zasiłku uzależniona była wprost od zajmowanego stanowiska, co w praktyce prowadziło do sytuacji, w której otrzymujący wyższe uposażenie dyrektor jednostki penitencjarnej otrzymywał z budżetu dodatkowe pieniądze, które – zgodnie z obowiązującymi przepisami - nie należały się już i tak mniej zarabiającemu strażnikowi (zasiłek wypłacony w wysokości określonej w tzw. przepisach „zusowskich” przekraczał dwukrotność jego miesięcznego uposażenia). Projektodawca założył, iż zasiłek pogrzebowy wypłacany będzie każdemu funkcjonariuszowi w równej wysokości. Składać na niego będzie się zasiłek pogrzebowy (w takiej wysokości, jak określona w ogólnie obowiązujących przepisach) i tzw. zasiłek wyrównawczy. Zasiłek wyrównawczy wypłacany będzie jedynie w przypadku, gdy funkcjonariusz nie uzyska odpowiedniego świadczenia na przykład z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, lub też gdy świadczenie to będzie

niższe od określonej w ustawie kwoty (250 % przeciętnego uposażenia funkcjonariusza,). W tym miejscu nadmienić należy, że projektowane rozwiązanie służy realizacji oczywistego postulatu tzw. sprawiedliwości społecznej.

Ad. 20) W rozdziale 20 projektu ustawy zaproponowano nowe rozwiązania dotyczące rozpatrywania sporów o roszczenia funkcjonariuszy ze stosunku służbowego. W rozdziale tym dokonano podziału spraw osobowych w zależności od formy ich załatwiania, a także - co się z tym wiąże – procedurę zmierzającą do ich rozstrzygnięcia.

I tak przyjęto, że tylko sprawy osobowe dotyczące:

- zwolnienia ze służby,
- przeniesienia z urzędu do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej,
- przeniesienia na niższe stanowisko służbowe,
- zawieszenia w czynnościach służbowych,

będą rozstrzygane w formie decyzji administracyjnej. Tym samym do postępowań w takich sprawach będą miały w pełni zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z zagwarantowaniem funkcjonariuszowi prawa do wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Katalog wymienionych powyżej spraw jest związany z tzw. trwałą zmianą stosunku służbowego funkcjonariusza.

W konsekwencji uznano więc, że należy określić odrębny katalog spraw osobowych, wynikających z podległości służbowej, które zgodnie z doktryną i orzecznictwem sądów administracyjnych – nie podlegają kognicji tych sądów. Dlatego też dokonano enumeratywnego wyliczenia tych spraw, tj.:

- mianowania na stanowiska,
- zwalniania ze stanowisk i przenoszenia do dyspozycji,
- nadawania stopni,
- delegowania do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej,
- delegowania do wykonywania zadań służbowych poza Służbą Więzienną w kraju lub za granicą,
- powierzenia obowiązków służbowych na innym stanowisku służbowym.

Dla odróżnienia wyżej wymienionych spraw od spraw administracyjnych, wskazano, że rozstrzyga się je w formie rozkazu personalnego, od którego nie będzie przysługiwało odwołanie. Nie oznacza to oczywiście, że niezadowolony z rozstrzygnięcia funkcjonariusz będzie pozbawiony pewnej ochrony. Jak wskazuje orzecznictwo, w takich przypadkach funkcjonariuszowi przysługuje złożenie skargi do przełożonego lub wyższego przełożonego, w wyniku której rozkaz personalny może zostać uchylony, a przypadku braku podstaw do jego uchylenia – na przełożonym spoczywać będzie obowiązek udzielenia pisemnej informacji o przyczynach negatywnego rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazano także, że wszystkie inne, wynikające ze stosunku służbowego, sprawy osobowe załatwiane będą w formie pisemnej, jednoinstancyjnej, a spory

wynikające z takich rozstrzygnięć rozpatrywać będą sądy właściwe w sprawach z zakresu prawa pracy. Podać trzeba, że będą to przede wszystkim sprawy związane z wypłatą przysługujących funkcjonariuszowi świadczeń i należności. Przyjęte rozwiązanie pozwoli na szybsze merytoryczne rozstrzygnięcie sporów w przedmiotowym zakresie. Pozostawienie tych spraw we właściwości sądów administracyjnych wiązałoby się natomiast z przewlekłością dochodzenia przez funkcjonariuszy przysługujących im uprawnień. Ponadto dotychczasowa praktyka wykazała brak uzasadnienia do prowadzenia postępowań administracyjnych w takich sprawach, w sytuacji gdy sądy administracyjne i tak rozstrzygają tylko i wyłącznie o zgodności z prawem wydanych decyzji administracyjnych, nie wchodząc w merytoryczną słuszność przyjętych rozwiązań.

Wprowadzono nową instytucję, polegającą na „ponownym nawiązaniu stosunku służbowego” z funkcjonariuszem, wobec którego uchylono podstawy poprzedniego ustania stosunku służbowego. Proponuje się, aby w takim przypadku ze zwolnionym funkcjonariuszem nawiązywać nowy stosunek służbowy, co oznaczać będzie konieczność spełnienia przez niego wszystkich przesłanek niezbędnych do nawiązania pierwotnego stosunku służbowego. W razie niespełnienia przez zainteresowanego funkcjonariusza jakiegokolwiek z nich, nawiązanie nowego stosunku służbowego nie następowaloby, a obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie zmierzające do przyjęcia do służby byłoby umorzenie tego postępowania i wypłata odszkodowania za niezgodne z prawem uprzednie zwolnienie ze służby. Co oczywiste, odszkodowanie powyższe byłoby wypłacane również funkcjonariuszowi, z którym nawiązano ponownie stosunek służbowy.

W następstwie wydanego aktu mianowania powstawałoby obowiązek wydania rozkazu personalnego wskazującego stanowisko równorzędne do poprzednio zajmowanego, wraz z określeniem uposażenia. Uposażenie to powinno odpowiadać co najmniej wysokości uposażenia „przypisanego” do ostatnio zajmowanego przez tego funkcjonariusza stanowiska służbowego.

W przypadku braku możliwości mianowania na stanowisko co najmniej równorzędne, funkcjonariusza takiego mianowałoby się, za jego zgodą, na stanowisko odpowiednio niższe, z zachowaniem poprzednio otrzymywanego uposażenia. Brak zgody na takie rozwiązanie powodować będzie rozwiązanie z takim funkcjonariuszem stosunku służbowego, bez jakiegokolwiek dodatkowej rekompensaty.

Niezależnie od powyższego określono, iż uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby jedynie z przyczyn formalnych nie powoduje po stronie takiego funkcjonariusza roszczenia o ponowne nawiązanie stosunku służbowego, a jego uprawnienia ograniczono jedynie do wypłaty (na jego wniosek) stosownego odszkodowania.

Zaproponowane rozwiązania pozwolą na wyeliminowanie niedoskonałości obecnie obowiązujących przepisów w przedmiotowym zakresie. Wielokrotnie

bowiem zdarzało się, że w wyniku uchylecia decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby, był on przywracany do służby, mimo że w międzyczasie nastąpiły zdarzenia, które pozbawiały go przymiotu funkcjonariusza – dla przykładu: całkowita niezdolność do służby, czy też skazanie prawomocnym wyrokiem sądu. Skutkowało to oczywiście dodatkowymi kosztami dla budżetu w postaci wypłacania uposażenia i innych świadczeń i rodziło ponowne koszty, związane z kolejnym, w pełni uzasadnionym, zwolnieniem ze służby. Nie wspominając już o konieczności prowadzenia skomplikowanej procedury administracyjnej, zmierzającej do zwolnienia takiego funkcjonariusza ze służby.

Z kwestią roszczeń funkcjonariusza ze stosunku służbowego nierozzerwalnie związana jest problematyka:

- wypłaty odsetek za zwłokę w wypłacie tego uposażenia,
- dokonywania potrąceń z uposażenia.

Kwestie powyższe dotychczas nie były unormowane w ustawie pragmatycznej. Odnosnie wypłaty odsetek zauważyć trzeba dodatkowo, iż podobne do proponowanych przepisów, normy prawne znajdują się w Kodeksie pracy, który znajduje zastosowanie do pracowników cywilnych więziennictwa. Podobnie rzecz się ma w przypadku ustawowych zasad dokonywania potrąceń z uposażenia funkcjonariusza (właściwe przepisy znajdują się jedynie w Kodeksie pracy, który nie ma w tym zakresie zastosowania do funkcjonariuszy Służby Więziennej).

Ad. 21) Szerokim zmianom poddane zostały przepisy określające odpowiedzialność dyscyplinarną funkcjonariuszy. Nie wchodząc w analizę rozwiązań szczegółowych, które *nota bene* przyjęte zostały w oparciu o regulacje obowiązujące już i sprawdzone w innych służbach mundurowych, zauważyć trzeba, iż redakcja przepisów tzw. dyscyplinarnych miała na celu:

- likwidację sądów dyscyplinarnych, ich funkcjonowanie nie sprawdziło się bowiem w praktyce; orzeczenia zapadłe przed tymi sądami były częstokroć kwestionowane przez sądy administracyjne, zaś w skład sądów dyscyplinarnych wchodziły niejednokrotnie osoby nie posiadające jakiegokolwiek wiedzy prawniczej;

- przyjęcie zasady ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej wyłącznie przed przełożonym, z zachowaniem prawa funkcjonariusza do odwołania się od decyzji dyscyplinarnej do wyższego przełożonego i następnie – w braku pozytywnego dla niego rozstrzygnięcia - do właściwego sądu administracyjnego, jako podmiotu „fachowego” i niezależnego;

- wprowadzenie instytucji rzecznika dyscyplinarnego, jako podmiotu samoistnego i niezależnego, prowadzącego postępowanie dyscyplinarne, który – będąc do tego odpowiednio przygotowanym – gwarantować będzie praworządność i sprawność przebiegu postępowania dyscyplinarnego;

- wprowadzenie uproszczonego postępowania dyscyplinarnego wraz z możliwością dobrowolnego poddania się karze.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI:

1. Podmioty na które będzie oddziaływała ustawa:

Uchwalenie ustawy ma wpływ na funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych:

Projekt ustawy, ze względu na specyficzny rodzaj i charakter rozwiązań w niej zawartych (uchwalenie ustawy ma wpływ wyłącznie na funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej) został poddany konsultacjom z Forum Związków Zawodowych.

3. Wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny.

Uchwalenie ustawy nie wpłynie na sytuację sektora finansów publicznych i konkurencyjność gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów. Uchwalenie ustawy może wpłynąć w pozytywny sposób na rynek pracy, umożliwiając szerszej grupie pracowników cywilnych zatrudnienie na stanowiskach w Służbie Więziennej.

Uchwalenie ustawy wpłynie pozytywnie na efektywność działania Służby Więziennej i zarządzanie tą formacją. W szczególności podać tu można te regulacje, które odnoszą się do trybu obejmowania wyższych stanowisk kierowniczych w służbie i regulacje odnoszące się do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej jako centralnego organu administracji rządowej.

4. Skutki dla budżetu państwa:

Wprowadzenie w życie ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej spowoduje dodatkowe skutki finansowe dla budżetu państwa.

Zakłada się, że pozyskane oszczędności finansowe z tytułu rezygnacji z wypłaty tzw. równoważników mieszkaniowych (oszczędności rządu ok. 30 mln zł rocznie), przeznaczone zostaną na realizację innego świadczenia, tj. prawa do pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego, gdzie występuje chroniczny brak środków w stosunku do potrzeb (na koniec 2006 r. wynosił on blisko 20 mln zł.).

Zmiana zasad wypłaty zasiłku pogrzebowego również nie spowoduje wzrostu wydatków budżetowych w tym zakresie. W 2005 roku wypłacono bowiem w jednostkach organizacyjnych więziennictwa zasiłki dla 415 funkcjonariuszy. W związku ze zbiegiem uprawnień do zasiłku pogrzebowego określonego w ustawie pragmatycznej z uprawnieniami do zasiłku pogrzebowego przysługującymi na

podstawie ogólnie obowiązujących przepisów tzw. ZUS-owskich, większość wypłat stanowiło wyrównanie wysokości tego zasiłku. I tak, w 2005 roku wydatki Służby Więziennej w zakresie realizacji wypłat zasiłków pogrzebowych zamknęły się w kwocie 1 024 778, 88 złotych, co na jednego funkcjonariusza stanowiło średnio 2 469,35 złotych.

Tymczasem kwota jednorazowego zasiłku pogrzebowego realizowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych pod koniec ubiegłego roku wynosiła 5 060,36 złotych.

Jeśli dodamy wyżej wymienione kwoty (tj. 2 469,35 zł - średni zasiłek pogrzebowy wypłacony funkcjonariuszowi Służby Więziennej w 2005 r. + 5 060, 36 zł – kwota zasiłku pogrzebowego wypłacanego przez ZUS), to otrzymamy kwotę 7 529, 71 złotych, która stanowić będzie kwotę zasiłku pogrzebowego przysługującego każdemu funkcjonariuszowi Służby Więziennej.

Kwota ta równa się 250 % wysokości przeciętnego wynagrodzenia funkcjonariusza wraz z nagrodą roczną. Przeciętne wynagrodzenie funkcjonariusza SW z nagrodą roczną w 2006 roku wynosiło bowiem 2 919,68 złotych (kwota ta stanowi iloczyn kwoty bazowej, wynikającej z art. 18 ust. 2 pkt d ustawy budżetowej – 1 459,84 zł – i wskaźnika wielokrotności kwoty bazowej, stanowiącej przeciętne uposażenie funkcjonariusza Służby Więziennej, wynoszącego 2,0).

Biorąc powyższe pod uwagę, zasadnie przyjąć należy, że wyżej wymieniona kwota zasiłku pogrzebowego przysługującego każdemu funkcjonariuszowi SW (tj. 7 529, 71 zł) pomniejszona o kwotę zasiłku wypłaconego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w większości będzie skutkowałą wypłatą równego wyrównania zasiłku (średnio) w dotychczasowej wysokości.

Koszty dla budżetu państwa związane z wprowadzeniem ustawy w życie, zostaną wygenerowane w wyniku wprowadzenia prawa przejazdu raz w roku na koszt właściwej jednostki organizacyjnej środkami publicznego transportu zbiorowego w odniesieniu do pracowników cywilnych Służby Więziennej i ich rodzin. Szacuje się, że roczny koszt wypłaty tego świadczenia wyniesie ok. 546 tys. zł.

Wprowadzenie nowego art. 163 ustawy, zgodnie z którym osobom zatrudnionym w Służbie Więziennej będzie przysługiwał zwrot kosztów poniesionych na dojazd z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby, niewątpliwie spowoduje konieczność dalszych wydatków budżetowych. Aktualnie jednak Ministerstwo Sprawiedliwości nie dysponuje informacjami, które pozwoliłyby określić wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

5. Zainteresowanie pracami nad projektem ustawy:

Projekt niniejszej ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą przekazania tego projektu do uzgodnień z członkami Rady Ministrów. Nie zostały wniesione zgłoszenia zainteresowania tym projektem w

trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

6. Zgodność z prawem Unii Europejskiej:

Projekt niniejszej ustawy obejmuje materię uregulowaną dyrektywą 2003/88/WE, dotyczącą niektórych aspektów organizacji czasu pracy.

W pozostałym zakresie prawo wspólnotowe oraz postanowienia Traktatu Europejskiego nie obejmują materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu ustawy.